

Ajuntament de
Barcelona

laçapella

laçapella Ajuntament de Barcelona

**BCN
PRODUC-
CIÓ '16**

Projecte de comissariat
Inauguració 02.03.17 – 19.30h

JOANA HURTADO
*LA DISSIDÈNCIA
NOSTÀLGICA*

00:00
Fig. 07

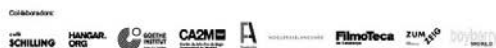
Artistes

FRANCESCO ARENA,
THE ATLAS GROUP / WALID
RAAD, LÚA CODERCH,
ROGER GUAUS, MARINE
HUGONNIER, ODÓ HURTADO,
ANGE LECCIA, RICHARD
MCGUIRE, DEIMANTAS
NARKEVIČIUS, AIMAR PÉREZ
GALÍ, SUZANNE PERROTTET,
JULIEN PRÉVIEUX, ANRI SALA,
ADRIAN SCHINDLER
I DANH VÕ

Més informació

La Capella
Hospital, 56
08002 Barcelona
T 932 562 044
laçapella.bcn.cat

De dimarts a dissabte,
de 12 a 20h
Dijous i festius,
d'11 a 14h
Dilluns tancat

“La dissidència nostàlgica”

Projecte de Comissariat de BCN Producció 2016

DOSSIER DE PREMSA

BCN Producció s'ha consolidat com una plataforma adient per a projectes que necessiten recursos de producció i suport institucional per dur-se a terme. Avui és l'eix central de l'activitat de La Capella, que, fidel a la seva funció social d'equipament públic per a l'art contemporani, contribueix a donar resposta a les necessitats econòmiques i de producció de la comunitat artística. En aquest context, BCN Producció és una de les convocatòries del nostre entorn que, en l'àmbit de les arts visuals, ofereixen unes millors condicions per desenvolupar projectes de creació.

Tot i que BCN Producció ha anat evolucionant en les successives edicions, els trets fundacionals es mantenen. Els projectes són seleccionats a partir d'una convocatòria pública per un jurat independent que s'ha renovat parcialment en cada temporada. **El jurat d'aquesta edició ha estat format per David Armengol, Latitudes (Mariana Cánepa Luna, Max Andrews), Glòria Picazo, Francesc Ruiz i Mireia Sallarès.** David Armengol, Mireia Sallarès, Mariana Canepa i Max Andrews en són també els tutors.

Aquest procediment permet que tothom qui vulgui proposar un projecte per produir pugui fer-ho sense que li calgui encaixar en la línia discursiva d'una proposta comissarial. El paper del jurat inclou fer un acompanyament dels autors amb l'objectiu de donar suport al seu treball i ajudar-los a materialitzar el projecte. Aquest acompanyament, juntament amb el dels equips de La Capella, ofereix la possibilitat de treballar en un entorn més professionalitzat que aquell en què alguns dels artistes seleccionats estan habituats a treballar.

Des del 2006, s'han dut a terme nou edicions de BCN Producció. **En aquesta desena edició s'han seleccionat nou projectes de característiques diferents.**

LA DISSIDÈNCIA NOSTÀLGICA

Joana Hurtado Matheu

Del 3 de març al 30 d'abril a la Sala Gran

En una societat obsedida per la memòria, i amb ella l'arxiu, el monument o el testimoni (com han analitzat els historiadors Enzo Traverso, Tzvetan Todorov i tants altres), la nostàlgia ha esdevingut un fenomen públic i avui podem dir que és un símptoma de la cultura contemporània. Ara bé, hi ha molts tipus de nostàlgia. La més omnipresent és una nostàlgia regressiva i comercial, adoptada per les polítiques conservadores per erigir símbols en honor a un passat que es vol heroic i immutable, mentre la indústria cultural en fa un objecte de consum. Però n'hi ha una altra, una que va a la contra: una nostàlgia dissident que explora les ambivalències d'experimentar diferents temps i espais alhora, i que és motiu de creació per alguns autors contemporanis.

La dissidència nostàlgica proposa un recorregut per l'obra d'artistes que treballen amb el passat com un espai de resistència i possibilitat creativa. D'una banda, reivindiquen una distància crítica per fer visible el pes del poder polític en la interpretació de la història, i de l'altra, reconeixen el poder afectiu com un saber personal i col·lectiu, ja sigui viscut, transmès o somiat.

Lluny de ser un estudi tipològic o exhaustiu, l'exposició presenta una varietat d'obres que, amb una mirada emocional i crítica alhora, formulen diferents maneres de fer memòria, entenent la rememoració com un acte de reescriptura que contempla al dubte, la ironia, l'oblit o el desig inassolible i les seves distorsions. Sense l'exactitud i veracitat que se li exigeix a l'historiador o al testimoni, aquests artistes indaguen una temporalitat alternativa, plena de plects, marges i contradiccions, que ens confon com un *déjà-vu* per reclamar-nos una memòria activa.

Mirar enrere per mirar endavant

"Hi ha una nostàlgia que no commemora, que no restaura ni entronitza el passat. Una nostàlgia que aprofita la distància per reflexionar sobre la història, però des de dins, conscient que cal habitar aquest decalatge, físic i temporal, per reconèixer la interdependència entre individu i col·lectivitat i recuperar així el vincle entre la memòria i la utopia", diu Joana Hurtado Matheu, guanyadora de la darrera convocatòria de BCNProducció'16 en la modalitat de comissariat.

La nostàlgia és tradicionalment descrita com l'enyorança d'un lloc, sigui la llar o el país natal, i per extensió s'associa al desplaçament i a la pèrdua. "Però també podem enyorar allò que no hem viscut o que ni tan sols ha existit mai. El nostàlgic no vol tornar tant a un lloc com a un temps, el de la joventut o el dels somnis; i per tant, és una qüestió menys del passat que del present, del que tenim, el que volem i el que podem", assegura la comissària.

Sovint mal interpretada, la nostàlgia no és una afecció individual, introspectiva o paralitzant com pot ser la malenconia, sinó una resposta activa i compromesa. “Parteix d’un sentiment personal però té un impacte social, per això cal discernir bé els seus usos –i abusos”, adverteix Hurtado, que en aquest sentit destaca la distinció feta per la teòrica russa Svetlana Boym (*The Future of Nostalgia*, 2001) entre una nostàlgia restaurativa, que és un pretext per recuperar els valors i l’estabilitat perduda, i una nostàlgia reflexiva, que es planteja com un repte per reflexionar sobre el pas del temps.

L’exposició és una aproximació a la dissidència nostàlgica en un àmbit complex i conflictiu com és la lectura de la història, cosa que és especialment interessant en el context actual. “Al nostre país, últimament, en un intent de detectar les faltes i reconstruir anhels (del 1714 a la Constitució espanyola), hem vist com el passat torna a l’hora de pensar futurs alternatius. Però cal que ens preguntem en nom de qui, com i per què mirem enrere” diu la comissària, i afegeix: “Nosaltres decidim quin ús fem del passat, si el volem monolític, unívoc i museïtzat, o si per contra, el volem plural, crític i obert al futur.”

Richard McGuire

Here, 2014

Copyright Richard McGuire / Cortesia de l'artista i Galerie Martel, París

Recorregut de l'exposició

Abans d'entrar a l'exposició, una menció a l'avi de la comissària, Odó Hurtado, situa en la figura de l'exiliat aquest tipus de nostàlgia ambivalent. Un cop dins, l'exposició s'obre amb una fotografia de la francesa Marine Hugonnier que replanteja les categories convencionals de temps i espai, seguida d'altres que qüestionen l'autenticitat dels arxius i proposen un gest de reapropiació creativa. A partir d'aquí l'exposició mostra obres que, de maneres diferents, ja sigui a través de cartes, imatges, cançons, gestos o silencis, viatgen en el temps i l'espai per explorar el passat i les seves possibilitats.

Entre elles, destaca una de les primeres obres d'Anri Sala, artista albanès de renom internacional, que pregunta a la seva mare per què en una filmació trobada li dona la mà al dictador Enver Hoxa, tot fent-nos reflexionar sobre els oblits de la memòria. De quina manera els nostres actes afecten el futur a petita i gran escala és també una qüestió que tracta la novel·la gràfica del nord-americà Richard McGuire sobre tot allò que passa en el mateix racó d'una casa familiar, l'obra de Walid Raad sobre la vida quotidiana durant les guerres del Líban o la instal·lació de l'italià Francesco Arena, que s'activa amb la participació del públic. A partir de la reconstrucció de la taula on es va signar la rendició alemanya marcant el final de la II Guerra Mundial, Arena demana a la gent que hi camini per sobre fins a recórrer, entre tots, els 155 kilòmetres del mur de Berlín.

Combinant vídeo, fotografia, instal·lacions, publicacions i àudios, la mostra articula passat, present i futur, a través de préstecs, produccions noves dels artistes residents a Barcelona i diverses activitats, com un recorregut per mar, una acció a les fosques, una performance sobre ponts i un cicle de cinema que es durà a terme a la Filmoteca de Catalunya i al cinema Zumzeig. Així, "el projecte s'estira i es comparteix més enllà de l'exposició, mentre la sala es veu afectada i modificada" diu la comissària, que ha treballat amb les persones que fan les visites guiades perquè oblidin l'amnèsia suposadament neutral de l'espai expositiu que fa *tabula rasa* amb cada exposició i donin a veure la dissidència nostàlgia de la Capella.

INFORMACIÓ DE CADA OBRA

Francesco Arena

Mare della tranquillità, 2013

Foto Martin Argyroglo / Cortesia Galleria Raffaella Cortese, Milano, i
NoguerasBlanchard, Barcelona/Madrid.

Préstecs:

Francesco Arena, *Mare della tranquillità*, 2013, metall i fusta 500 x 178 x 75 cm, ***Superficie con linea*, 2013/2017**, sabates i acció participativa. Cortesia Galleria Raffaella Cortese, Milano, i NoguerasBlanchard, Barcelona/Madrid.

Una vella taula de menjador familiar ha estat tallada en quatre per fer les cantonades d'una de nova i molt més gran, que imita la taula en què el 7 de maig de 1945 es va signar la rendició alemanya. Cada dia algú hi camina per sobre fins a recórrer els 155 kilòmetres del mur de Berlín. Les decisions que es prenen al voltant d'una taula afecten el futur a petita i gran escala.

The Atlas Group / Walid Raad, *We decided to let them say, "We are convinced" twice*, 2005, impressió digital en color, 111,7 x 170 cm. Col·lecció Fundació ARCO. Dipòsit CA2M.

L'Atlas Group és una entitat fictícia creada per Raad amb la intenció de fer un arxiu sobre la vida quotidiana durant les guerres del Líban. Aquesta fotografia deteriorada va ser feta per l'artista quan tenia 15 anys, durant la invasió israeliana del 1982. Testimoni i víctima de la destrucció, la imatge exposa el dubte sobre la seva veracitat: envellida o manipulada?

Roger Guaus, *L'inassolible*, 2012, fotografies, text i publicació Ca l'Isidret Edicions, ***El Deute (Diari íntim)*, 2013/2017**, publicació, ***Jo volia ser fotògraf*, 2016**, fotografies, ***Persones que em recorden a mon pare (1948-2008)*, 2013**

A partir d'una carta que el seu pare li va donar el dia que va marxar de casa, Roger Guaus desenvolupa un diàleg fotogràfic entre pare i fill, amb imatges de l'arxiu familiar i fotografies actuals de l'autor. Les pors i les esperances del pare es projecten com imperatius sobre la vida del fill, però la realitat de les dues generacions és diferent i els desitjos han canviat.

Marine Hugonnier, *Towards Tomorrow (International Date Line, Alaska)*, 2001, impressió lambda sobre alumini, 300 x 180 cm. Cortesia de l'artista i NoguerasBlanchard, Barcelona/ Madrid.

L'artista viatja a l'Estret de Bering (Alaska, EUA) per fotografiar en el moment del crepuscle la International Date Line, una línia imaginària que creua el Pacífic i marca el canvi de data. Com que Sibèria es troba sempre 24 hores per davant d'Alaska, aquesta posta de sol és una visió del futur que qüestiona els nostres clixés sobre la representació de l'espai i el temps.

Ange Leccia, *Logical Song*, 2008, film, color, so, 4 min 22 seg. Cortesia de l'artista.

La filla adolescent de l'artista canta la cançó homònima de Supertramp. Tot i no ser de la mateixa generació, se sap la lletra de memòria, que tracta sobre una joventut màgica que queda truncada per una educació pragmàtica, lògica. La música com a llenguatge emocional universal és la banda sonora d'una joventut anacrònica.

Richard McGuire, *Here*, 1989/2014, publicació Pantheon Books (2014) i assemblage amb dibuixos, aquarel·les i polaroids. Cortesia de l'artista i Galerie Martel, Paris.

A partir de dibuixos i fotos familiars, McGuire recorre el que ha passat en el racó d'una casa durant mil·lennis. Obrint vinyetes de diferents anys a l'interior d'un mateix espai, com finestres emergents del passat i el futur, la simultaneïtat temporal i les el·lipsis trenquen amb la narrativa lineal del llibre, tot qüestionant els *moments únics* propis de l'àlbum de família.

Deimantas Narkevičius, *Once in the XX Century*, 2004, film, color, so, 8 min. Cortesia de l'artista.

A partir de filmacions de l'època, Narkevičius mostra el desmantellament del monument a Vladimir Lenin en una plaça de Vilnius, símbol del fracàs de la utopia

comunista. Però l'artista inverteix l'ordre temporal, de tal manera que veiem com l'estàtua s'aixeca amb els aplaudiments del públic. El gest irreverent de l'artista remunta els arxius per qüestionar la direcció de la història i capgirar les seves narratives. On van a parar els ídols caiguts?

Suzanne Perrottet, *Mouvements*, publicació Ed. Patrick Frey, 2014. Cortesia Edition Patrick Frey, Suïssa.

Ballarina i coreògrafa, una de les pioneres de la dansa moderna vinculada al Dadaisme, Perrottet va recollir més de deu mil fotografies de moviments i gestos per introduir i alliberar l'expressivitat a l'escenari. Més que un arxiu visual del moviment, és un imaginari per a ser activat.

Julien Prévieux, *What Shall We Do Next? (Séquence #1)*, 2014, vídeo, b/n, so, 3 min 54 seg. Cortesia Jousse entreprise gallery, París.

Per a la invenció de nous dispositius, les empreses tecnològiques utilitzen gestos quotidians. Prévieux es reapropia dels gestos patentats entre 2006 i 2011 a l'Institut americà de la propietat industrial USPTO. Avui, aquests gestos regulats i codificats en el passat ens parlen de com manipulem i invent(ari)em el futur.

Anri Sala, *Intervista*, 1998, film, color, so, 26 min. Cortesia de l'artista i Galerie Chantal Crousel, París.

L'artista interroga a la seva mare sobre unes imatges sense so on apareix ella de jove donant-li la mà a Enver Hoxha, dictador comunista d'Albània. La mare no recorda (o no vol recordar) i Sala inicia una odissea per recuperar una veu oblidada, i amb ella, la memòria personal i col·lectiva de tota una època.

Danh Võ, *20.01.1861, 2009- Dernière lettre de Saint Théophane Vénard à son père avant qu'il ne soit décapité, copiée par Phung Vo*, 2015, tinta sobre paper. Col·lecció privada.

La carta de comiat de Théophane Vénard, un missioner francès executat a Vietnam el 1861 i canonitzat el 1988, és reescrita i venuda a demanda pel pare de l'artista, un "boat people" refugiat a Dinamarca després de fugir del Vietnam el 1979. La correspondència entre pare i fill enllaça diferents temps i espais, del colonialisme al capitalisme.

Obra nova:

Lúa Coderch, *Nit en blanc abans*, 2017, vídeo digital, 4:3, monocanal, color, so, 11 min 17 s. Cortesia de l'artista i Galeria Àngels, Barcelona.

Lúa Coderch, *S/T (Tarima)*, 2017, fusta, metall, 327 x 182 cm. Cortesia de l'artista i Galeria Àngels, Barcelona.

Lúa Coderch, *Homenatge desviat [per a quatre avis nacionals]*, 2015, àudio 27 min Cortesia de l'artista i Galeria Àngels, Barcelona.

Lúa Coderch, *Un viatge d'anada i tornada*, acció. Cortesia de l'artista i Galeria Àngels, Barcelona.

L'artista barcelonina ha reciclat els mobles de casa per fer una tarima, plegable i portàtil, com una maleta, que acull el vídeo d'un relat escrit durant una nit en blanc. Els records són la base dels nostres somnis, quan dormim o quan esperem desperts un demà que no arriba. Sobre les distraccions i les distàncies guanyades durant aquest "temps perdut" tracta també l'activitat que ens proposa: un viatge d'anada i tornada amb La Golondrina. Néta d'avis nacionals durant la Guerra Civil Espanyola, la seva obra més nostàlgicament contestatària, on aprèn a cantar les cançons del bàndol republicà, sonarà cada nit al carrer Hospital.

<http://luacoderch.com/>

Aimar Pérez Galí, *The Touching Community / Correspondència*, 2017, instal·lació de cartes i mapa conceptual sobre linòleum. Cortesia de l'artista.

Aimar Pérez Galí *The Touching Community / Greenberg_1992*, 2017, acció. Cortesia de l'artista.

Aimar Pérez Galí investiga sobre l'impacte que va tenir l'epidèmia de la sida en el context de la dansa espanyola i llatinoamericana. *The Touching Community* és un treball íntim i afectiu que a través d'un diàleg amb els fantasmes dona visibilitat a una època i una comunitat. L'acció que acompanya la instal·lació a sala, s'apropia del *Contact Improvisation*, pràctica de dansa en la qual el moviment s'improvisa a partir del contacte físic entre dos cossos i que contrasta amb les polítiques d'immunitat que van aparèixer amb el VIH. Un treball sobre la memòria, silenciada o transmesa, i sobre el tacte i el contacte com a eina de supervivència.

<http://www.aimarperezgali.com/>

Adrian Schindler, *3400 g - 1,100 °C*, 2017, vídeo i instal·lació. Cortesia de l'artista. Amb la col·laboració del Goethe Institut.

Una selecció de fotografies preses durant la Segona Guerra Mundial pel besavi de l'artista, representen dos accidents d'avió i s'acompanyen d'una caixa negra de cartró

que conté la totalitat del fons fotogràfic, amb més de 300 imatges. A través d'un estudi minuciós de les escenes retratades i la fabricació d'una còpia de la caixa, l'artista s'interroga sobre les condicions de producció i supervivència dels documents i els mitjans per descriptar-los. Aquest és el primer capítol d'un projecte en procés: *Interpretacions d'una caixa negra*.

Adrian Schindler, *Le fleuve armure / Der Rüstungsfluss / El riu armadura*, 2013, performance. Cortesia de l'artista. Amb la col·laboració del Goethe Institut.

A través de la projecció de documents històrics i fotografies personals, Adrian Schindler narra la història i el paper estratègic d'un pont sobre el Rin, construït a prop del poble d'on prové la seva família materna. Un pont que uneix la història europea i la familiar a base d'ombres i fragments, que ens porten des de les fronteres de l'imperi romà fins als anys d'ocupació dels aliats, passant per les guerres religioses franceses i el Tercer Reich.

<http://www.adrianschindler.com/>

The Atlas Group / Walid Raad

We decided to let them say, "We are convinced" twice, 2005
Colección Fundación ARCO. Depósito CA2M

ACTIVITATS RELACIONADES

ACTIVITATS DELS ARTISTES DE L'EXPOSICIÓ

Superfície con línea de Francesco Arena

Sabates i acció participativa

Dia: cada dia

Hora: a qualsevol hora dins l'horari d'obertura

Lloc: La Capella

Durada: 1 h 30 min (aproximadament)

Inscripció: a sala en horari d'obertura i a lacapella@bcn.cat

Com a part de l'obra de Francesco Arena aquesta acció, oberta a la participació, consisteix en caminar damunt la taula amb unes sabates, que estaran disponibles allà mateix (talla 43), i un comptador a la mà, per calcular els metres recorreguts, amb la intenció de fer, entre tots, els 155 kilòmetres que fa el mur de Berlín. En funció dels horaris d'obertura de la sala, hem de recórrer la taula 31.000 vegades, 596 vegades cada dia, de forma concentrada i sense interrupcions. La gent pot inscriure's de forma individual o repartir-se el recorregut amb grups de dues o tres persones que s'han de nomenar en fer la inscripció.

Un viatge d'anada i tornada de Lúa Coderch

Acció

Dia: dissabte 1 d'abril*

Hora: 12 h

Lloc: Moll de Drassanes. s/n 08039 Barcelona

Durada: 40 minuts (aproximadament)

Inscripció: gratuïta fins a completar aforament. Places limitades. Escriure a lacapella@bcn.cat

* Per causes meteorològiques aquesta activitat es pot veure afectada

***The Touching Community / Greenberg_1992* d'Aimar Pérez Galí**

Acció

Text: Jon Greenberg. Acció: Óscar Dasí i Aimar Pérez Galí. So: Tirso Orive

Dia: dissabte 25 de març

Hora: 12 h

Lloc : Boyberry

Durada: 50 min (aproximadament)

Inscripció: gratuïta fins a completar aforament. Escriure a lapapella@bcn.cat

*En col·laboració amb Boyberry (logos adjunts)

***Der Rüstungsfluss / El riu armadura* d'Adrian Schindler**

Performance

Dia: dissabte 29 d'abril

Hora: 18 h

Lloc: La Capella

Durada: 45 minuts (aproximadament)

Inscripció: gratuïta fins a completar aforament. Escriure a lapapella@bcn.cat

*En col·laboració amb el Goethe Institut (logos adjunts o a descarregar aquí:

<https://www.goethe.de/ins/es/ca/sta/bcn/ueb/prs/bsv.html>

CICLE DE CINEMA

Filmoteca de Catalunya:

Dimarts 4 d'abril, a les 21 h:

Jean-Marie Straub i Danièle Huillet, *En rachâchant*, 7', 1982

Eric Baudelaire, *The anabasis of May and Fusako Shigenobu, Masao Adachi and 27 years without images*, 66', 2011

Dimecres 5 d'abril, a les 21 h:

Deimantas Narkevicius, *The Role of a Lifetime*, 16', 2003

Patricio Guzmán, *Nostalgia de la luz*, 90', 2010

Dijous 6 d'abril, a les 21h:

Sandra Ruesga, *Haciendo Memoria. Entre el dictador y yo*, 10', 2005

Michel Haneke, *Caché*, 118', 2006

Zumzeig Cinema:

Dijous 30 de març i 13, 20 i 27 d'abril

* Programa en procés. Consulteu cartellera.

VISITES COMENTADES

Visites comentades a càrrec de la comissària Joana Hurtado Matheu

Dimarts 14 de març i 25 d'abril, a les 18 h

Visites nostàlgiques i dissidents a càrrec de Núria Millet i Judith López

Tots els dissabtes, a les 18 h

BIOGRAFIA DE LA COMISSÀRIA

Joana Hurtado Matheu és escriptora, comissària i investigadora independent, especialitzada en les relacions entre pràctiques artístiques, fotografia i cinema, alhora que coordina el programa d'Arts Visuals de Can Felipa de l'Ajuntament de Barcelona.

Ha comissariat projectes expositius i cinematogràfics com *Heretgies* (LOOP, 2016-2017), *Catedrals a la Capella* (Capella de Sant Roc, Valls, 2011-2013), *Pop Up. Veure és afegir* (CaixaForum, 2011), *Efecte cinema* (Can Felipa, 2009) o *Cinergies* (CCCB, 2008-2009).

Professora invitada per diverses universitats i actual vicepresidenta de l'Associació Catalana de Crítics d'Art, ha col·laborat al suplement "Cultura/s" de *La Vanguardia* durant més de deu anys, en diverses revistes d'art i cinema, catàlegs i llibres col·lectius.

Ajuntament de
Barcelona

laçapella

Institut de Cultura de Barcelona

Departament de premsa

La Rambla, 99. 08002 Barcelona

+34 93 316 10 69

premsaicub@bcn.cat

Dossier de premsa i imatges disponibles en aquest [enllaç](#)

I al web www.premsaicub.cat